

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 332.02

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/167-17>**Мащенко С. О.**кандидат економічних наук, доцент,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва і архітектури»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2036-5405>**Гончарова К. В.**кандидат економічних наук, доцент,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва і архітектури»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1893-7243>

Гребенніков В. Р.

аспірант,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва і архітектури»**Mashchenko Svitlana, Goncharova Katerina, Hrebennikov Vladyslav**
Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ОСНОВА МЕТОДОЛОГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У статті розглянуто методологію регіонального менеджменту, зазначено, що вона складається з трьох компонентів: економічного, соціального та екологічного, які знаходяться у взаємодії один з одним. Зазначено, що методологія регіонального менеджменту повинна бути спрямована на залучення до процесу розвитку і планування різних учасників для створення спільної перспективи. Визначено, що впровадження та реалізація регіональної економічної політики є найголовнішим складником, завдяки якому можливо досягти ефективною реалізації управлінських рішень. Зроблено висновок, що до складу методології регіонального менеджменту входять декілька компонентів, а саме: розроблення стратегічної платформи, компонентні плани та план моніторингу й оцінки впроваджуваних заходів. Із цих трьох компонентів нами виокремлено аналіз регіональної економічної політики. Підготовка якісного економічного аналізу регіональної економічної політики є дуже важливим елементом методології регіонального менеджменту, адже завдяки йому можливо визначити пріоритетність застосування усієї регіональної політики. Як зазначалося раніше, економічний аналіз регіональної політики є невід'ємним складником методології регіонального менеджменту. Спираючись на праці О.І. Кілієвич, в яких виокремлюється два аспекти будь-якого економічного аналізу регіональної економічної політики (позитивний та нормативний), надано послідовність здійснення економічного аналізу регіональної політики. Зазначено, що початку потрібно здійснити аналіз фактів, потім проаналізувати цінності та визначитися з рішеннями щодо курсу дій органами влади. Визначено, що є також і строкові виміри здійснення аналізу регіональної економічної політики. Залежно від часу здійснення аналізу виділяється: *ex-ante*-аналіз та *ex-post*-аналіз. Зроблено висновок, що від ефективного аналізу регіональної економічної політики залежатиме ефективність подальшої реалізації регіональної економічної політики регіону та країни у цілому.

Ключові слова: економічний аналіз, регіональна політика, методологія регіонального менеджменту.

PLACING OF PRODUCTIVE FORCES AS AN INSTRUMENT OF POLICY FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGION

The methodology of regional management has been considered in this article. It has been noted that it consists of three components: economic, social and environmental, which are in interaction with each other. It has been concluded that the methodology of regional management should be aimed at involving different participants in the development process and planning in order to create a common perspective. It has been determined that the implementation and enforcement of regional economic policy is the most important component through which it is possible to achieve effective implementation of management decisions. It has been concluded that the methodology of regional management includes several components, namely: development of a strategic platform, component plans and a plan for monitoring and evaluation of implementation measures. Of these three components, such a component as the analysis of regional economic policy has been identified. Conduction of a qualitative economic analysis of regional economic policy is a very important element of the methodology of regional management, because thanks to it this is possible to determine the priority of the application of all regional policies. As mentioned earlier, economic analysis of regional policy is an integral part of the methodology of regional management. Based on the work of Olexander Kilievich in which two aspects of any economic analysis of regional economic policy (positive and normative) are distinguished, the sequence of economic analysis of regional policy has been provided. It has been noted that the facts need to be analyzed first, the next step is to analyze the values and the last step is to decide on the course of action by the authorities. It has

been determined that there are also time limits for the implementation of the analysis of regional economic policy. Depending on the time of analysis, there are: ex-ante analysis and ex-post analysis. It has been concluded that the effectiveness of further implementation of regional economic policy of the region and the country as a whole will depend on the effective analysis of regional economic policy.

Keywords: economic analysis, regional policy, methodology of regional management, regional economy.

JEL classification: R1, R13, R 58, O20, O21

Постановка проблеми. Регіональна політика та у цілому регіональне управління неможливі без формування якісного аналізу регіональної політики. Завдяки цьому можливо сформулювати модель прийняття рішень, які базуються саме на оцінці стану економічного розвитку. А регіональна політика в даному вимірі є ефективним важелем регулювання як на рівні держави, так і на рівні регіонів та повинні базуватися на оцінці економічного складника. Саме завдяки аналізу регіональної економічної політики можливо досягти прийняття найбільш зважених та обґрунтованих управлінських рішень. Прийняття ж неефективних рішень може призвести до проблем в управлінні як окремою територією (регіоном), так і країни у цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теоретично-методичних основ управлінського змісту знайшли втілення в наукових доробках таких вітчизняних учених, як О.М. Амемов, Б.М. Данилишин, С.І. Дорогунцов, М.І. Долішній, М.Г. Чумаченко та ін. Проблемам, які пов'язані з регіональним управлінням, свої праці присвятили О. Амоша, В. Вишневський, В. Гесць та ін. Однак недостатньо дослідженнями є питання та розгляд економічного аналізу регіональної політики саме як складової частини методології регіонального менеджменту.

Мета статті полягає у розгляді економічного аналізу регіональної політики як складової частини методології регіонального менеджменту.

Виклад основного матеріалу. Методологія інтегрованого планування регіонального розвитку в Україні була розроблена як частина Програми ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» (ППРРУ) з метою систематизації та поліпшення підходу до планування та імплементації регіонального розвитку [1].

Згідно з проектом ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» [1], методологія опосередковано сприяє збалансованому та постійному поліпшенню якості життя громадян України за допомогою:

- збалансованого розвитку регіонів і громад;
- створення нових робочих місць та інших економічних можливостей;
- надання якісних публічних послуг із рівним рівнем доступності та забезпечення чистого та безпечного середовища проживання.

Методологія регіонального менеджменту поєднує у собі три ключові компоненти: економічну, соціальну та екологічну, які знаходяться у взаємодії одна з одною. А також повинна бути спрямована на залучення до процесу розвитку і планування різних учасників для створення спільної перспективи.

Також слід відзначити, що регіональний розвиток – це насамперед економічна категорія. А отже, саме тому до методології регіонального менеджменту слід долучити аналіз регіональної економічної політики.

Упровадження та реалізація регіональної економічної політики є найголовнішим складником, завдяки

якому можливо досягти ефективної реалізації управлінських рішень. На органи виконавчої влади покладено функції, спрямовані на створення умов, які здатні стимулювати економічний і соціальний розвиток.

Слід зупинитися більш детально на методології регіонального менеджменту та її складниках (рис. 1).

Отже, з рис. 1 можна зробити висновок, що до складу методології регіонального менеджменту входять декілька складників, а саме: розроблення стратегічної платформи, компонентні плани та план моніторингу й оцінки впроваджуваних заходів. Із цих трьох компонент нами вбачається за потрібне виокремити такий компонент, як аналіз регіональної економічної політики, адже саме завдяки йому, на нашу думку, можливо досягти ефективності реалізації регіональної економічної політики.

Насамперед зупинимося на визначенні регіонального аналізу. Регіональний аналіз (англ. – regional analysis) – дослідження питань розміщення економічної системи в країні або світі з погляду розділення цієї території на окремі економічні райони (регіони). Це, формально кажучи, відрізняє регіональний аналіз від просторового аналізу. Просторовий аналіз розглядає розміщення економічних об'єктів на території як таких, безвідносно до їх приналежності адміністративним та іншим територіальним підрозділам. Різномісний регіональний соціально-економічний аналіз служить базою для управління розвитком регіону. Регіональне управління можна розглядати як науку і практику управління соціально-економічними процесами в регіоні [2]. У рамках регіональної науки розробляються методи і механізми найбільш ефективного досягнення цілей та завдань регіонального розвитку. Головна стратегічна мета регіонального розвитку – поліпшення добробуту людей у рамках стійкого, тобто довгострокового, збалансованого соціально-економічного розвитку [2].

Таким чином, до самого регіонального менеджменту, як зазначалося на рис. 1, можна віднести:

- аналіз, прогнозування і програмування комплексного регіонального розвитку;
- формування умов для зміцнення економічної бази регіону;
- формування і реалізацію інвестиційної і науково-технічної політики в регіоні;
- розвиток ринкової інфраструктури;
- забезпечення екологічної безпеки.

Аналіз регіональної економічної політики є важливим складником методології регіонального менеджменту, але не єдиним. Він не може бути розглянутий окремо від інших етапів. Проте саме аналіз регіональної економічної політики є базисом, завдяки якому можливо досягти реалізації ефективної регіональної політики.

Займатися аналізом регіональної економічної політики повинні група експертів, які компетентні в даному питанні та мають уявлення щодо методики

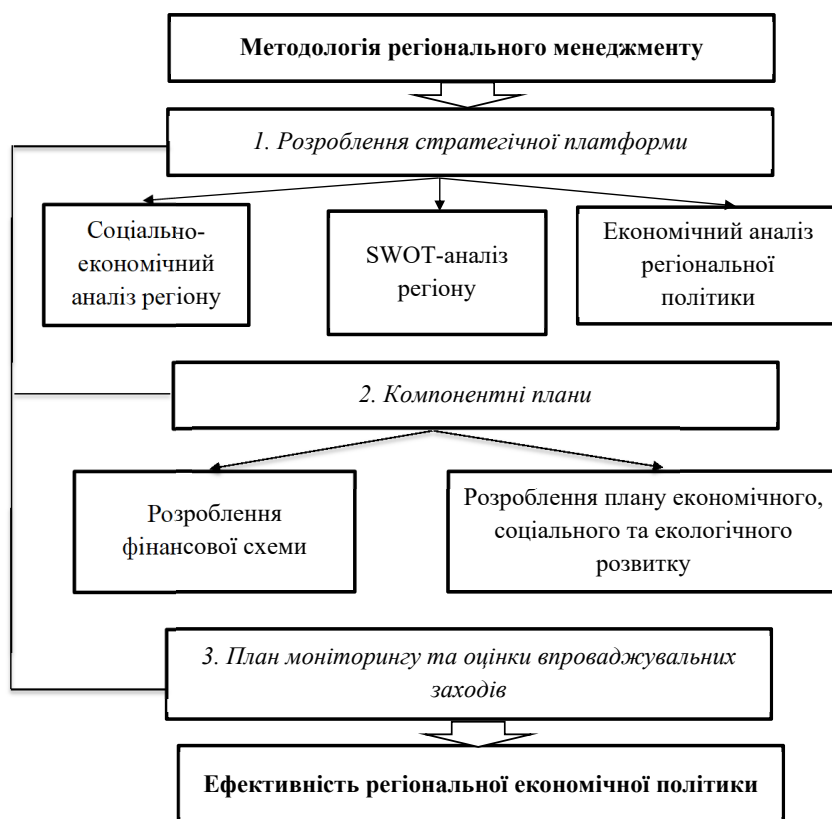

Рис. 1. Складники методології регіонального менеджменту

Джерело: розроблено авторами

роботи зі стратегічними документами. Також до цього процесу можливо залучати працівників органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та статистичних служб.

Підготовка якісного економічного аналізу регіональної економічної політики є дуже важливим елементом методології регіонального менеджменту, адже завдяки йому можливо визначити пріоритетність застосування усієї регіональної політики, виокремити слабкі та сильні боки регіону, оцінити подальші сценарії розвитку регіону.

Ускладнюючим чинником аналізу регіональних систем управління та механізмів їх функціонування є та обставина, що як суб'єкт, так і об'єкт перебувають у полі системного впливу державного управління. Як відомо, державне управління володіє низкою аспектів: суспільно-політичним, що визначає закономірності й найважливіші ідейно-політичні параметри системи державного управління; організаційно-структурним, який відображає особливості організаційної структури державного управління; структурно-функціональним, що становить механізми реалізації функцій управління; формами, методами і процесами, притаманними державно-управлінській діяльності. За кожним із зазначених напрямів держава здійснює регулювання в регіонах. Ефективне державне регулювання означає взаємодію сукупності всіх елементів, у рамках якої кожному з елементів належать чітко визначене місце і функції [4].

Як зазначалося раніше, економічний аналіз регіональної політики є невід'ємним складником методології регіонального менеджменту. У праці О.І. Кілієвич

[3] виокремлюється два аспекти будь-якого економічного аналізу регіональної економічної політики (позитивний та нормативний). Саме на них буде базуватися етапність здійснення економічного аналізу регіональної політики.

Позитивний аналіз (аналіз того, що відбувається фактично) – аналіз певної ситуації, фактів за допомогою моделей, вимірюваних результатів (зокрема, економічний аналіз ситуації, прогнози розвитку подій); **нормативний аналіз** («як має бути?») – оцінка бажаності фактів, визначених за допомогою позитивного аналізу, як правило, ґрунтується на суспільних цінностях і передбачає визначення цілей політики [3].

Отже, спираючись на ці два складники, можна виокремити послідовність кроків, за якими і здійснюється аналіз регіональної економічної політики. За Кілієвич О.І. спочатку потрібно здійснити аналіз фактів, потім проаналізувати цінності та визначитися з рішеннями щодо курсу дій органами влади.

Є також і строкові виміри здійснення аналізу регіональної економічної політики. Залежно від часу здійснення аналізу (по відношенню до моменту ухвалення рішення щодо політики) й змісту відповідних процедур виділяється: **ex-ante-аналіз** (лат., тобто попередній) здійснюється до того, як ухвалено рішення; **ex-post-аналіз** (лат., тобто заключний, підсумковий – моніторинг, оцінювання) здійснюється після того, як відбулися зміни державної політики внаслідок упровадження рішення щодо політики [3].

Від ефективного аналізу регіональної економічної політики залежатиме ефективність подальшої реаліза-

ції регіональної економічної політики регіону та країни у цілому.

Висновки. У роботі зазначено, що методологія регіонального менеджменту поєднує у собі три ключові компоненти: економічну, соціальну та екологічну, які знаходяться у взаємодії одна з одною. Зазначено, що методологія регіонального менеджменту повинна бути спрямована на залучення до процесу розвитку і планування різних учасників для створення спільної перспективи. Відзначено, що до складу методології регіонального менеджменту входять декілька складників, а саме: розроблення стратегічної платформи, компонентні плани та план моніторингу та оцінки впрова-

джуваних заходів. Із цих трьох компонент виокремлено такий компонент, як аналіз регіональної економічної політики. Зроблено висновок, що аналіз регіональної економічної політики є важливим складником методології регіонального менеджменту, але не єдиним. Зазначено, що він не може бути розглянутий окремо від інших етапів. Проте саме аналіз регіональної економічної політики є базисом, завдяки якому можливо досягти реалізації ефективної регіональної політики. Зроблено висновок, що від ефективного аналізу регіональної економічної політики залежатиме ефективність подальшої реалізації регіональної економічної політики регіону та країни у цілому.

Список використаних джерел:

1. Методологія планування регіонального розвитку в Україні. URL: https://cg.gov.ua/web_docs/1/2014/11/docs/Methodology_of_RD_planning.pdf (дата звернення: 23.01.21).
2. Хорев Б.Л. Территориальная организация общества. Москва : Мысль, 1981.
3. Кілієвич О.І. Економічний аналіз державної політики. Київ : НАДУ, 2011. 78 с.
4. Королюк Ю.Г. Формування моделі системи регіонально управління. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=314> (дата звернення: 23.01.21).

References:

1. Metodologija planuvannja regional'nogo rozvytku v Ukraїni [Methodology of regional development planning in Ukraine]. Available at: https://cg.gov.ua/web_docs/1/2014/11/docs/Methodology_of_RD_planning.pdf (accessed 23 January 2021).
2. Horev B.L. (1981) Territorial'naja organizacija obshhestva [Territorial organization of society]. Moscow: Mysl'.
3. Kilijevych O.I. (2011) Ekonomichnyj analiz derzhavnoi polityky [Economic analysis of public policy]. Kyi : NADU, 78 p.
4. Koroljuk Ju.G. Formuvannja modeli systemy regionalno upravlinnja [Formation of a model of regional management system]. Available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=314> (accessed 23 January 2021).